

Sygn. akt II UK 297/16

## POSTANOWIENIE

Dnia 6 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z wniosku M. W.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.  
o ubezpieczenie społeczne,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw  
Publicznych w dniu 6 kwietnia 2017 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z  
dnia 17 listopada 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

## UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 czerwca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. stwierdził, że M. W., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od dnia 1 kwietnia 2010 r. Kolejnymi decyzjami z dnia 11 czerwca 2014 r. organ rentowy ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenia zdrowotne M. W. w okresie od 1 kwietnia 2010 r. do 31 maja 2014 r. oraz kwotę należnych składek na Fundusz Pracy.

Wyrokiem z dnia 5 lutego 2015 r. Sąd Okręgowy w Ś. oddalił odwołanie wnioskodawcy od powyższych decyzji. Sąd ustalił, że ubezpieczony poczynawszy od dnia 5 czerwca 2007 r. prowadzi działalność gospodarczą o nazwie Usługi Geodezyjno - Kartograficzne „H.”. W dniu 10 lutego 2012 r. wnioskodawca zawarł z P. s.r.o. na terenie Słowacji umowę o pracę na czas nieokreślony w wymiarze 4

godzin miesięcznie, za wynagrodzeniem w wysokości 40 euro miesięcznie na stanowisku promotora szkoleń internetowych. Wcześniej, od dnia 1 kwietnia 2010 r. wnioskodawca zatrudniony był w przedsiębiorstwie G. w B. na Słowacji. Decyzją z dnia 13 lutego 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. ustalił dla M. W. ustawodawstwo słowackie jako właściwe w okresie od dnia 10 lutego 2012 r. do dnia 9 lutego 2014 r. na podstawie art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE z 30.04.2004 nr L 166/1 ze zm.). Pismem z tego samego dnia Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował o tym słowacką instytucję ubezpieczeniową. W odpowiedzi z dnia 5 kwietnia 2013 r. Socialna Poistovna poinformowała ZUS, że nie może przyjąć ustalenia ustawodawstwa słowackiego w związku z podejrzeniem obchodzenia przepisów prawa ubezpieczeń przez spółkę P., a następnie iż zakwestionowała ustalenie ZUS, ponieważ z dostępnych danych wynika, że u pracodawcy P. s.r.o. nie dochodzi do realnego wykonywania pracy na terenie Republiki Słowackiej. Pismem z dnia 5 grudnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował wnioskodawcę, iż po uwzględnieniu stanowiska strony słowackiej oraz faktu wykonywania przez wnioskodawcę działalności gospodarczej na własny rachunek w Polsce, jest zdania, że w okresie od dnia 10 lutego 2012 r. do dnia 9 lutego 2014 r. właściwe dla wnioskodawcy jest ustawodawstwo polskie.

Sąd Okręgowy odnosząc się do odwołania powołał się na regulację zawartą w art. 14 ust. 5b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, który to przepis został dodany z dniem 28 czerwca 2012 r. Z tym dniem ustalenie, że praca najemna ma charakter pracy marginalnej prowadzi do przyjęcia ustawodawstwa kraju, gdzie jest wykonywana praca na własny rachunek. Zwrócił również uwagę, że ubezpieczony po otrzymaniu pisma ZUS z dnia 5 grudnia 2013 r., w którym unieważniono tymczasowo określoną właściwość ustawodawstwa słowackiego i ustalono jako właściwe ustawodawstwo polskie (za okres od 10 lutego 2012 r. do 9 lutego 2014 r.) nie wystąpił o wydanie w tej mierze decyzji administracyjnej, a tym samym zgodził się z tym ustaleniem. Wydanie zaś obecnie zaskarżonych decyzji jest konsekwencją ustalenia ustawodawstwa polskiego.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 17 listopada 2015 r. oddalił apelację ubezpieczonego. Sąd ten zakwestionował możliwość powoływanie się przez Sąd pierwszej instancji na przepis art. 14 ust. 5b rozporządzenia wykonawczego do sytuacji faktycznych mających miejsce przez datą jego wejścia w życie, ale w pozostałym zakresie uznał apelację wnioskodawcy za niezastępującą na uwzględnienie. Zauważył, że zgodnie z generalną regułą wspólnotowej koordynacji ubezpieczeń społecznych, stosunek ubezpieczenia społecznego podlega prawu miejsca wykonywania pracy. Ocena zaistnienia stosunku ubezpieczenia w sensie prawnym mogła zatem nastąpić wyłącznie na podstawie wskazanych przez normę kolizyjną przepisów miejsca świadczenia pracy i mogła być dokonana tylko przez organ władny te przepisy stosować. W przypadku wnioskodawcy jedynie słowacki organ ubezpieczeniowy może dokonać analizy treści umowy o pracę, która jest źródłem zastosowania reguł koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy: art. 477<sup>11</sup> w zw. z art. 379 pkt 5 k.p.c.

Argumentując zasadność przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że istnieje konieczność rozpatrzenia przez Sąd Najwyższy naruszenia przepisów prawa procesowego, zwłaszcza art. 477<sup>11</sup> k.p.c., poprzez brak dopuszczenia w charakterze zainteresowanych słowackich pracodawców ubezpieczonego – K. P., P. s.r.o. oraz G., powodujące naruszenie art. 379 pkt 5 k.p.c., co skutkowało pozbawieniem możliwości obrony swoich praw.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zaznaczyć należy, że przekształcenia podmiotowe w sprawie odbywać się mogą jedynie w postępowaniu pierwszoinstancyjnym (art. 391 § 1 k.p.c.), co dotyczy także wezwania do udziału w sprawie zainteresowanego (wyrok Sąd Najwyższy z dnia 28 kwietnia 2005 r., I UK 236/04, OSNP 2006 nr 1-2, poz. 28). W orzecznictwie przyjmuje się jednolicie, że postępowanie toczące się bez udziału zainteresowanego, dotknięte jest nieważnością, przy czym do tej nieważności dochodzi już w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, a taka wada postępowania nie może być konwalidowana przez wezwanie tej strony do udziału w postępowaniu apelacyjnym. W razie zaistnienia takiej sytuacji sąd odwoławczy obowiązany jest z urzędu uwzględnić nieważność postępowania zaistniałą przed sądem pierwszej instancji (art. 378 § 1 k.p.c.), uchylić zaskarżony wyrok, znieść postępowanie i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania (art. 386 § 2 k.p.c.). Skoro zatem Sąd Apelacyjny nie miał obowiązku wezwania do udziału w postępowaniu ewentualnego zainteresowanego, to skierowany przeciwko wyrokowi tego Sądu zarzut naruszenia art. 477<sup>11</sup> w związku z art. 379 pkt 5 k.p.c. nie może być uznany za uprawniony (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2016 r., II UK 297/15, LEX nr 2120892).

Powyższe uwagi nie mają jednakże znaczenia dla rozpoznawanej sprawy, bowiem wbrew twierdzeniom skarżącego nie doszło do nieważności postępowania. Stosownie do art. 477<sup>11</sup> § 2 k.p.c. zainteresowanym jest podmiot, którego praw i obowiązków bezpośrednio dotykać może wynik toczącej się sprawy. Tymczasem w sprawie przedmiotem postępowania była ocena decyzji stwierdzającej, że wobec ubezpieczonego z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w Polsce ma zastosowanie ustawodawstwo polskie, a więc prawa i obowiązki pracodawców ubezpieczonego: P. s.r.o. oraz G. nie zależą od przedmiotu tego postępowania. Bez wątpienia pracodawca zatrudniający ubezpieczonego za granicą nie jest zainteresowanym w sprawie z odwołania ubezpieczonego przeciwko organowi rentowemu o podleganie ubezpieczeniom społecznym, przy czym powyższego nie zmienia sytuacja, w której kwestionowana jest ważność umowy przez niego zawartej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2016 r., II UK 297/15, LEX nr 2120892). Polskie organy (ZUS, w konsekwencji Sąd) nie mogą badać prawidłowości zawartej pomiędzy wnioskodawcą, a słowackim pracodawcą umowy.

Nie mogą również kwestionować ustaleń Socialnej Poistovny w trybie postępowania przed organami polskimi. Tym samym słowaccy pracodawcy ubezpieczonego mogliby mieć interes prawny jedynie w postępowaniu przed organami słowackimi, o ile przepisy prawa słowackiego na to pozwalają. Zatem, skoro Sąd Apelacyjny nie miał obowiązku wezwania do udziału w postępowaniu pracodawcy zatrudniającego ubezpieczonego za granicą, to zarzut naruszenia art. 477<sup>11</sup> § 2 w związku z art. 379 pkt 5 k.p.c. jest nieuprawniony (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2016 r., II UK 297/15, LEX nr 2120892).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.